

Evaluering af DK 724, et usædvanligt udseende salenoid søpindsvin bevaret som flintstenkerne.

Finder: Jacob Schomann, Vordingborg.

Findested: Fundet løs i stendynge på Vordingborg Havn – opfisket af stenfisker syd for Møn.

Geologisk alder: Formodentlig Maastrichtien, måske Tidlig Maastrichtien.

DK 724 set fra topfeltet

set fra siden

set fra mundfeltet (undersiden)

Fotografier: Sten L. Jakobsen, SNM (Geologisk Museum).

Beskrivelse: DK 724 er en flintstenkerne af et lille, næsten kuglerundt, regulært søpindsvin med en "diameter" og højde på ca. 21 mm. Topfeltet fylder ca. 65% af stenkernens diameter, medens mundfeltet er noget mindre og kun fylder ca. 50% af diameteren. På stenkernen ses aftryk af 5 dobbeltrækker af store plader (interambulacralplader) og 5 rækker af smalle dobbeltrækker af små, perforerede plader (ambulacralplader). De smalle ambulacralfelter er karakteristiske for både cidaroider og salenoider søpindsvin. Topfeltet har meget tydelige aftegninger af de oprindelige plader, og heraf fremgår det ud fra det excentrisk beliggende gat og tilstedeværelsen af en central plade (suranal-plade), at dette topfelt er af en salenoid type. Den kuglerunde facon er i sig selv temmelig usædvanlig blandt søpindsvin, og blandt salenoider former har undertegnede kun set noget lignende hos *Pleurosalenia heberti* (COTTEAU, 1861) og *Salenia (Pleurosalenia) bonissenti* (COTTEAU, 1866), men topfeltet hos begge disse hvælver op i en spids, medens topfeltet på DK 724 er fladt til svagt hvælvet, men helt anderledes. DK 724 er dog tydeligt et søpindsvin i orden: Salenioida, familie: Saleniidae og sandsynligvis af slægten *Salenia*. Jeg har gennemgået den omfattende nordvesteuropæiske litteratur indeholdende salenoider søpindsvin uden at finde noget, der er identisk med DK 724. Der kunne meget nemt være tale om en endnu ubeskrevet art!

Alderovervejelser: DK 724 er fundet i en stendynge på Vordingborg Havn. Det angives, at dyngen af sten er fisket op syd for Møn af en stenfisker. Kridtlagene i Møns Klint, Hvide Klint og på Rügen er af Maastrichtien alder (Sen Kridt), heriblandt også det tidligste Maastrichtien. Selv der, hvor DK 427 er fisket op syd for Møn kan den godt allerede have ligget på "sekundært leje" transporteret af gletscheris eller smeltevand fra et endnu østligere område, hvor man ville kunne forvente endnu lidt ældre sedimenter, fx fra Campanien. Og dermed ville den komme tæt på alderen af de arter, den ligner mest, idet disse er kendt bl.a. fra campanienlag ved Höver i Tyskland samt maastrichtienlag i Maastricht-området, Holland. De ældste af disse lag er 5-10 millioner år ældre end de tidligste maastrichtienlag i Møn-området.

Bedømmelse: DK 724 er det eneste eksemplar af det udseende, jeg kender fra Danmark, og det er endog måske i det hele taget unikt, så **DK 724 bør efter min opfattelse erklæres for Danekræ** og sikres for de danske museumssamlinger og videnskabelig bearbejdelse.

Erstatning:

Stykkets ekstreme sjældenhed (måske unikt?) og at det sandsynligvis drejer sig om en endnu ubeskrevet art gør, at jeg foreslår **erstatningen sat til xx kr.**

Litteratur, hvor sammenlignelige arter er nævnt:

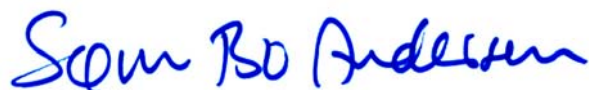
AP-H 2013. Fossilien aus dem Campan von Hannover. Arbeitskreis Paläontologie Hannover. 3. Auflage, 2013. ISBN 978-3-938385-57-9.

Jagt, J. 2000. Late Cretaceous-Early Palaeogene echinoderms and the K/T boundary in the southeast Netherlands and northeast Belgium - Part 4: Echinoids. Scripta Geol., 121:181-375. Leiden

Med venlig hilsen

Aarhus, den 9. november 2013.

Søren Bo Andersen, sba@geo.au.dk

Geologisk konservator emeritus, palæontolog, Institut for Geoscience, Aarhus Universitet